

แนวทางการปฏิบัติงานของนายความในคดีปลอมแปลงเอกสาร Practical Guidelines for Lawyer in Document Forgery

ลัดดามาส วังคะฮาท

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Laddamat Wangkahat

Faculty of Forensic Science, Royal Police Cadet Academy

Received June 10, 2019 | Revised August 4, 2019 | Accepted August 9, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของนายความในคดีปลอมแปลงเอกสาร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์นายความที่เคยมีประสบการณ์ว่าความในคดีปลอมแปลงเอกสาร จำนวน 10 ราย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิบัติงาน รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีปลอมแปลงเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนการส่งตรวจพิสูจน์พยานเอกสารมีอยู่ 2 กรณี กรณีแรกพนักงานสอบสวนเป็นผู้ส่งพยานเอกสารไปตรวจพิสูจน์ กรณีที่สองเจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ส่งพยานเอกสารไปตรวจพิสูจน์ และหน่วยงานที่ส่งพยานเอกสารไปทำการตรวจพิสูจน์ คือ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีปลอมแปลงเอกสาร คือ บุคลากรและหน่วยงานที่ส่งตรวจพิสูจน์ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ที่มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องเหมาะสม มีห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด มีเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจพิสูจน์ที่มีองค์ความรู้และมีประสบการณ์ด้านการตรวจพิสูจน์เอกสาร รวมถึงหน่วยงานที่ส่งตรวจพิสูจน์เป็นหน่วยงานของรัฐและเป็นหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือ ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์เอกสารมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับปริมาณงาน เนื่องจากการตรวจพิสูจน์จะต้องทำการตรวจโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เมื่อมีปริมาณพยานเอกสารมากเกินไปกำลังการทำงานจึงส่งผลให้การวิเคราะห์ผลล่าช้า เพราะผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน ข้อเสนอแนะในการพัฒนาด้านการตรวจพิสูจน์เอกสาร พบว่าควรมีการสนับสนุนให้เพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอต่อปริมาณงาน จัดอบรมให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดความทันสมัยมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: นายความ, การปลอมแปลง, เอกสาร

Abstract

The objective of this qualitative research was to study the practical guideline of lawyer by interviewing lawyers who had experienced in document forgery cases. Ten lawyers were examined to obtain the information about work practices and factors affecting the reliability of the evidence examination for document forgery. The research results were found that the process for questioned document submission could be classified into two methods, submission by the investigation officer and submission by the court officials. The agency who took responsibility for the documentary evidence examination was the Questioned Document Examination Sub-division, Central Police Forensic Science Division, Royal Thai Police. Factors that affected the reliability of the evidence examination in document forgery cases were the official staffs and the organization to which the evidence was submitted. That was concerning the official engagement of qualified officers who protected and secured crime scene and evidence, where a chain of custody was in practice. Moreover, the organization in charge belonged to the government agency. Problems and difficulties with document examination included the lack of questioned document examiner. Work load was not balanced with the number of examiners, resulting in the delay of examination process. In order to improve the process of document examination, increasing the number of qualified examiners is proposed. Personnel training and development should be acknowledged for responding in the current technology and situation.

Keywords: Lawyers, Document Forgery, Document

บทนำ

ในสภาพสภาวะเศรษฐกิจของสังคมที่ผู้คนยังคงต้องการประโยชน์ส่วนตนมากขึ้นหลายเท่าตัว โดยไม่สนใจในวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมายและไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคม อาจก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งได้ (Velaves, 2012) เนื่องจากบุคคลต่างเชื่อในเหตุผลของตนเอง และไม่ยอมรับฟังเหตุผลของบุคคลอื่น การอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกันทั้งทางการพูดคุย และการติดต่อสื่อสารกันทางด้านเอกสาร เช่น การทำธุรกรรมทางการเงิน การทำสัญญาต่าง ๆ การทำหนังสือมอบอำนาจ เป็นต้น ซึ่งต้องมีการลงลายมือชื่อเพื่อยืนยันการทำสัญญาต่าง ๆ

การลงลายมือชื่อในเอกสารมีอยู่ 2 กรณี คือ กรณีแรกเพื่อยืนยันตัวบุคคล กรณีที่สองเพื่อแสดงว่า บุคคลที่ลงลายมือชื่อเห็นชอบกับข้อความที่ลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็นการรับรองว่าเนื้อความในเอกสาร มีความถูกต้องแท้จริง (Phanwattana, 2017) เมื่อเอกสารปรากฏการลงลายมือชื่อผู้ใดหมายความว่า

บุคคลผู้นั้นรับรองว่าข้อความในเอกสารฉบับนั้นมีความถูกต้องตรงกับเจตนาของบุคคลผู้นั้น และเอกสารฉบับดังกล่าวได้แสดงถึงนิติกรรมใดก็ตามที่ถือว่าบุคคลนั้นได้ทำนิติกรรมนั้นจริง (Phanwattana, 2017) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(7) “เอกสาร” หมายความว่า กระดาษหรือวัสดุอื่นใดซึ่งทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข พัง หรือแผนแบบอย่างอื่น ด้วยวิธีการพิมพ์ ภาพถ่าย หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น มาตรา 1(10) “ลายมือชื่อ” ให้ความหมายรวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือและเครื่องหมายซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อของตน (The Justice Group, 2011)

ในกระบวนการยุติธรรมอาจไม่จำเป็นต้องมีทนายความ เพราะไม่มีกฎหมายห้ามไม่ให้จำเลยหรือผู้ต้องหาแก้ต่างให้ตนเองไม่ได้ แต่การที่ไม่มีทนายความคอยชี้แนะช่วยเหลือ อาจทำให้ในหลายคดีซึ่งจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์หรือโดนกลั่นแกล้งถูกใส่ความโดยผู้มีอิทธิพล หากเป็นชาวบ้านที่ไม่มีความรู้เรื่องกฎหมายก็จะเสียเปรียบในการต่อสู้แก้ต่างเพื่อปกป้องความบริสุทธิ์ของตนในชั้นศาล จึงต้องมีทนายความที่มีความรู้ความชำนาญด้านกฎหมายในการตีความและดำเนินการทางเอกสาร หรือเจรจาต่อรอง ขอลดหย่อนผ่อนโทษ เพื่อปฏิบัติงานอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน พระราชบัญญัติทนายความ มาตรา 4 “ทนายความ” หมายความว่า ผู้ที่สภาทนายความได้รับการจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความ (Office of the Council of State, 2011) เนื่องจากคดีปลอมแปลงเอกสารในกรณีการปลอมลายมือเขียนและลายมือชื่อในเอกสารปัญหา การตรวจพิสูจน์จะต้องทำโดยผู้เชี่ยวชาญ และทำความเข้าใจผลการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นหนังสือส่งมายังศาลและพนักงานสอบสวนหรือในบางกรณีผู้ตรวจพิสูจน์อาจต้องมาเบิกความด้วยวาจาต่อหน้าศาลประกอบรายงานผลการตรวจพิสูจน์ในวันสืบพยาน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของทนายความในคดีปลอมแปลงเอกสาร และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีปลอมแปลงเอกสาร อันส่งผลต่อการพิจารณาคดีในชั้นศาล เพื่อให้สามารถเข้าใจและใช้เป็นข้อมูลต่อยอดในการพัฒนาประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของทนายความในคดีปลอมแปลงเอกสาร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีปลอมแปลงเอกสาร

ทบทวนวรรณกรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์

เอกสาร ประมวลกฎหมายอาญาของไทย ได้ระบุความหมายของคำว่า “เอกสาร” ไว้ในมาตรา 1(7) ความว่า กระดาษหรือวัสดุอื่นใด ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ฝังหรือแผนแบบอย่างอื่น ด้วยวิธีการพิมพ์ ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น (The Justice Group, 2011)

เอกสารของกลาง เอกสารปัญหา และเอกสารพิพาท หมายถึง เอกสารที่ถูกสงสัยหรือมีผู้กล่าวหาว่ามีการทำปลอมหรือใช้เอกสารปลอม ซึ่งเอกสารปัญหาในบางกรณีสามารถทำการตรวจพิสูจน์ได้ทันที เช่น การตรวจรอยชูดลบ แก้วไข การตรวจรอยกดบนกระดาษรองรับการเขียน แต่ในบางกรณีต้องมีเอกสารตัวอย่างที่แท้จริงเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบด้วย

เอกสารตัวอย่าง หมายถึง เอกสารที่แท้จริงรู้แหล่งที่มาอย่างถูกต้อง ใช้เปรียบเทียบกับเอกสารปัญหาในกรณีการตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อ ลายมือเขียน ตัวอักษรพิมพ์ดีด รอยประทับ เครื่องหมายการค้า แผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์ โฉนดที่ดิน ธนบัตร เป็นต้น (Central Police Forensic Science Division Royal Thai Police, 2013)

ผู้ตรวจพิสูจน์เอกสาร หมายถึง ผู้ทำการวิเคราะห์ตัวอักษรที่เขียนด้วยลายมือ โดยประยุกต์ใช้ความรู้ทั้งทางศิลปะและทางวิทยาศาสตร์ควบคู่กันในการสืบค้นข้อเท็จจริงของเอกสาร รวมถึงสามารถวิเคราะห์หมึก กระดาษ และวัสดุอื่นที่เป็นส่วนประกอบของเอกสาร (Phanwattana, 2017)

2. ลักษณะการตรวจพิสูจน์เอกสาร

2.1 การตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อ และลายมือเขียน

2.2 การตรวจพิสูจน์ตัวอักษรพิมพ์ และข้อความตัวพิมพ์

2.3 ตรวจหาร่องรอยต่าง ๆ บนเอกสาร เช่น ร่องรอยการแก้ไขเปลี่ยนแปลง รอยฉีกขาด รอยกดที่เกิดจากการพิมพ์หรือการเขียน เอกสารไฟไหม้ เป็นต้น

2.4 การตรวจพิสูจน์แม่พิมพ์ รอยประทับ เงินตราปลอมแปลง เอกสารหนังสือสำคัญต่าง ๆ (Central Police Forensic Science Division Royal Thai Police, 2013)

3. หลักการตรวจพิสูจน์การปลอมแปลงเอกสาร

การตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อและลายมือเขียนจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์และความชำนาญในการตรวจพิสูจน์ ต้องมีการฝึกอบรมศึกษาเปรียบเทียบเพื่อดูลักษณะการเขียน ดูลักษณะของลายเส้น จึงจะสามารถทราบได้ว่าลายมือชื่อและลายมือเขียนที่เกิดจากการปลอมแปลงเป็นการเขียนของบุคคลคนเดียวกัน (Phonrasuek, Suebpongsiri, & Chiyarangsinan, 2016)

3.1 การตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อและลายมือเขียน คือ การศึกษาลักษณะของการเขียน และศึกษารายละเอียดลักษณะสำคัญของลายมือชื่อและลายมือเขียน มีหลักการพิจารณาประกอบ 4 ประการดังนี้

3.1.1 คุณสมบัติเฉพาะตัว (Individual or Personal Characteristic) หมายถึง คุณลักษณะทั่วไปของผู้เขียนซึ่งเกิดจากความคุ้นเคยความเคยชินในการเขียน เช่น ลีลาการเขียน การใช้ช้อยย่อ แนวเส้นบรรทัด สัดส่วนตัวอักษร การกดปากกา ความหนักเบา ขนาด ช่องไฟ การจบของเส้น (Phanwattana, 2017)

3.1.2 ความผิดเพี้ยนตามธรรมชาติ (Natural Writing Variation) หมายถึง การเขียนเป็นคุณสมบัติของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นไปอย่างธรรมชาติ และอยู่ในขอบเขตของแต่ละบุคคลอาจเกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ

3.1.3 ลักษณะพิเศษของการเขียน (Significance) หมายถึง การเขียนอาจมีลักษณะพิเศษที่มีความโดดเด่นแตกต่างจากทั่ว ๆ ไป มีจุดเด่นเป็นที่สังเกตง่าย เป็นลักษณะเฉพาะบุคคล ทำให้ลายมือเขียนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งผู้ตรวจพิสูจน์จะนำมาใช้เปรียบเทียบและให้จุดข้อสังเกตจากลักษณะพิเศษนี้ เป็นข้อมูลที่สามารถสันนิษฐานได้ว่าลายมือชื่อและลายมือเขียนที่ตรวจสอบนั้น มาจากบุคคลคนเดียวกัน

3.1.4 ตัวอย่างที่ใช้ตรวจเปรียบเทียบต้องมีความถูกต้องสมบูรณ์มากพอต่อการตรวจเปรียบเทียบพยานเอกสารนั้น จำนวนตัวอย่างมากเพียงพออาจได้มาจากการลงลายมือชื่อในเอกสารของทางราชการหรือหน่วยงานเอกชน (Phonrasuek, Suebpongsiri, & Chiyarangsinan, 2016)

3.2 การตรวจพิสูจน์ตัวอักษรพิมพ์ดีดและข้อความตัวพิมพ์ คือ การตรวจหาร่องรอยบนเอกสาร เช่น ร่องรอยการแก้ไขเปลี่ยนแปลง รอยกดที่เกิดจากการเขียนหรือการพิมพ์ (Central Police Forensic Science Division Royal Thai Police, 2013)

3.3 การตรวจแผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์ แผ่นป้ายทะเบียนการเสียภาษี ใบคู่มือจดทะเบียนรถ ใบอนุญาตขับรถ บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง เป็นต้น

แผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์ แผ่นป้ายทะเบียนรถจักรยานยนต์ ป้ายวงกลมแสดงการเสียภาษีรถ ถือเป็นเอกสารราชการซึ่งออกโดยหน่วยงานราชการเท่านั้น การที่บุคคลทั่วไปทำแผ่นป้ายทะเบียนขึ้นใช้เอง โดยความตั้งใจหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น แผ่นป้ายทะเบียนเดิม ชำรุด หรือทำเลียนแบบแผ่นป้ายทะเบียนเพื่อจุดประสงค์ทางอาญากรรมบางอย่าง เช่น ทำป้ายทะเบียนปลอมเพื่อนำมาใช้กับรถที่ขโมยมา

การตรวจพิสูจน์โดยละเอียดว่าเป็นป้ายทะเบียนรถที่แท้จริงหรือไม่ ตรวจพิสูจน์โดยเปรียบเทียบลักษณะต่าง ๆ ของแผ่นป้ายที่เป็นปัญหา ลักษณะสี ขนาดของแผ่นป้ายและตำหนิต่าง ๆ ของตัวอักษร ตัวเลข กับตัวอย่างแผ่นป้ายทะเบียนป้ายวงกลมที่แท้จริง (Chamsuwannawong, 2003)

3.4 การตรวจพิสูจน์ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์

โดยปกติวิธีการตรวจธนบัตรที่สงสัยว่าปลอม ต้องทำการตรวจเปรียบเทียบกับตัวอย่างธนบัตรที่แท้จริงชนิดและราคาเดียวกัน เปรียบเทียบอย่างละเอียดด้วยกล้องจุลทรรศน์และแสงอัลตราไวโอเล็ตถึงลักษณะเทคนิคการพิมพ์ สัญลักษณ์พิเศษต่าง ๆ ว่าถูกต้องตรงกันหรือไม่ (Chamsuwannawong, 2003)

วิธีการตรวจเหรียญกษาปณ์และเหรียญอื่น ๆ ซึ่งผลิตโดยใช้แม่พิมพ์ จะทำการตรวจ โดยการเปรียบเทียบกับตัวอย่างที่แท้จริง ซึ่งเปรียบเทียบได้ทั้งเหรียญกับเหรียญ เหรียญกับแม่พิมพ์ โดยสามารถดูลักษณะของความคมชัดและตำหนิต่าง ๆ ว่าถูกต้องตรงกันหรือไม่ (Central Police Forensic Science Division Royal Thai Police, 2013)

3.5 การตรวจรอยตราประทับบนไม้

เจ้าหน้าที่ป่าไม้จะทำการคัดเลือกขนาดไม้ ประเภทไม้ ว่าสามารถตัดไม้ได้หรือไม่ ถ้านุญาตเจ้าหน้าที่จะใช้ค้อนประจำตัวตีตราลงบนไม้ที่ถูกถากเปลือกออก เสมือนเป็นตัวเลขที่สามารถบอกว่าเป็นใคร เมื่อมีการตัดไม้ต้องให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตีตราชักลาก เพื่อเป็นการอนุญาตให้มีการชักลากได้

การตรวจพิสูจน์รอยประทับบนไม้มีลักษณะเหมือนการตรวจพิสูจน์เอกสาร คือมีการตรวจเปรียบเทียบรูปรอยปัญหากับตัวอย่างว่ามีขนาด รูปร่าง ลักษณะความคมชัดของตัวอักษร ตัวเลข ลักษณะตำหนิต่าง ๆ ว่าตรงกันหรือไม่ ถ้าไม่ตรงกันก็สามารถทำความเข้าใจได้ว่าเป็นรอยประทับที่เกิดจากค้อนเหล็ก หรือตราประทับเดียวกัน และผู้ชำนาญจะทำการถ่ายภาพรอยประทับปัญหา และตัวอย่างไว้เป็นหลักฐานแสดงภาพประกอบรายงานการตรวจพิสูจน์ (Chamsuwannawong, 2003)

4. เครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์เอกสาร

4.1 เครื่อง Electrostatic Detection Apparatus (ESDA)

การตรวจหารอยกดบนแผ่นกระดาษโดยเครื่อง ESDA ใช้หลักการทางไฟฟ้าสถิตย์ กล่าวคือ จัดเตรียมรูปแบบลายเซ็นตัวอย่างบนกรอบที่กำหนดไว้ ทำการตรวจพิสูจน์จากภาพถ่าย โดยการใช้เครื่องลำแสงเฉียง ทำให้ปรากฏรูปร่างจากการเขียนโดยเครื่อง ESDA และสามารถอ่านข้อความที่เกิดจากรอยกดบนกระดาษซึ่งไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า เป็นวิธีที่ไม่ทำลายตัวอย่าง สามารถตรวจพิสูจน์และติดตามว่าเอกสารต้นฉบับนี้มีที่มาจากที่ใด หรือฉีกออกมาจากหนังสือเล่มใด และสามารถพิสูจน์การเขียนต่อเติมตัวอักษร ข้อความ รวมถึงบอกลำดับเอกสารที่ปรากฏรอยกดว่าอยู่ในหน้าลำดับที่เท่าใด และเครื่องพิสูจน์รอยกด ESDA สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการตรวจพิสูจน์รอยพิมพ์นิ้วมือบนกระดาษ การตรวจรอยเท้า เป็นต้น

ข้อจำกัดของเครื่อง ESDA ที่ใช้ตรวจพิสูจน์รอยกด คือ ภาพที่ปรากฏจากการใช้เครื่อง อาจมีความคมชัดไม่เพียงพอ รายละเอียดบางส่วนขาดหายไป และวิธีการเก็บข้อความโดยใช้แผ่นสติ๊กเกอร์ใสอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของลายเส้นได้ และส่งผลให้เกิดความยากลำบากต่อการนำมาวิเคราะห์ของผู้ตรวจพิสูจน์ (Phonrasuek, Suebpongsiri, and Chiyarangsiran, 2016)

4.2 เครื่อง Docucenter เป็นเครื่องมือที่ใช้ตรวจพิสูจน์เอกสารโดยใช้คลื่นแสงความถี่ (Light Source) ซึ่งในแต่ละ Light Source สามารถทำการตรวจพิสูจน์เอกสารแต่ละประเภทได้ เช่น ตรวจหาร่องรอยการแก้ไข ตรวจหาลักษณะตำหนิตพิเศษ ตรวจหาชนิดของหมึก ตรวจหาชนิดของกระดาษ เป็นต้น (Chamsuwannawong, 2003)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Tasniyom (2015) ศึกษาเรื่องความเชื่อมั่นของทนายความและผู้เข้าอบรมวิชาว่าความที่มีต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์การปลอมแปลงเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า พยานเอกสารให้ความเชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากพยานเอกสารสามารถพิสูจน์ได้และให้ผลลัพธ์ที่แม่นยำ รวมถึงพยานผู้เชี่ยวชาญมีความสำคัญต่อกระบวนการพิสูจน์เอกสาร ซึ่งมีผลต่อการชี้ขาดคำตัดสินในคดีแพ่ง

Padawan (2013) ศึกษาเรื่อง ทศนคติของพนักงานอัยการต่อการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์: กรณีการตรวจพิสูจน์เอกสารและการปลอมแปลงเอกสารในด้านที่เกี่ยวข้องกับลายมือชื่อ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นต่อการตรวจพิสูจน์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์สูง เนื่องจากการตรวจพิสูจน์ของกลุ่มงานตรวจพิสูจน์เอกสารเป็นการตรวจพิสูจน์โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เฉพาะด้านอย่างแท้จริง

Tongputhorn (2013) ศึกษาเรื่อง ความเชื่อถือต่อรายงานการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีฉ้อโกงทรัพย์ ด้านพยานเอกสารของพนักงานสอบสวน ผลการวิจัยพบว่า รายงานการตรวจพิสูจน์พยานเอกสารโดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลทำให้ทนายความมีความเชื่อถือเนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักและมีความสำคัญต่อการพิจารณาคดีของผู้พิพากษา

Suwannamut (2013) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบงานและส่งเสริมความเชื่อมั่นต่อการตรวจพิสูจน์เอกสารและการปลอมแปลงเอกสาร ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานสอบสวนที่เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิรุ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นต่อผลการตรวจพิสูจน์พยานเอกสารของผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านบุคคล เช่น การขาดแคลนผู้ชำนาญการในการตรวจพิสูจน์ทุกสาขา การอบรมให้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์แก่พนักงานสอบสวนและการจัดหาเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์

โดยสรุปว่า การนำหลักการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ตรวจพิสูจน์พยานเอกสารทำให้พยานหลักฐานมีความถูกต้องแม่นยำ น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ การตรวจพิสูจน์พยานเอกสารนั้นยังดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เฉพาะด้าน สามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อผลการตรวจพิสูจน์และทำให้การพิจารณาคดีมีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ว่าความในคดีปลอมแปลงเอกสารมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี จำนวนทั้งสิ้น 10 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ศึกษาหาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ครอบคลุมถึงประเด็นที่จะทำการสัมภาษณ์

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นการถามคำถามที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้ 1) ขั้นตอนการส่งตรวจพิสูจน์เอกสาร 2) หน่วยงานที่ส่งตรวจพิสูจน์ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีปลอมแปลงเอกสาร 4) ปัญหาและอุปสรรคที่พบในระหว่างการส่งตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร และ 5) ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานด้านการตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถซักถามข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้ว การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ตามแบบสอบถามสัมภาษณ์โดยส่วนที่ 1) ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ส่วนที่ 2) ข้อคำถามที่เกี่ยวข้อง มีการจดบันทึก และบันทึกเสียง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีการนำเสนอข้อมูลจากการวิจัยในรูปแบบของการบรรยาย รูปภาพ และการถอดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องแนวทางการปฏิบัติงานของทนายความในคดีปลอมแปลงเอกสาร และปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีปลอมแปลงเอกสาร

ผลการวิจัย

ผลจากการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ และถอดความจากผู้ให้ข้อมูลตามประเด็นสำคัญ ให้ผลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีประสบการณ์ว่าความในคดีปลอมแปลงเอกสาร และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 10 ราย พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นเพศชาย จำนวน 10 ราย มีอายุ 27-36 ปี จำนวน 8 ราย และมีอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 2 ราย ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 10 ราย และเป็นผู้ที่สภานายความได้รับจดทะเบียนและ ออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความ และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากนิติบัณฑิตยสภาทั้งหมด

2. ผลการศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของทนายความต่อการตรวจพิสูจน์เอกสาร และการปลอมแปลงเอกสาร

หากทนายความมีความประสงค์จะทำการตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร จะต้องทำเป็นคำร้อง ในระหว่างการพิจารณาคดีว่าขอให้ศาลส่งพยานหลักฐานดังกล่าวไปทำการตรวจพิสูจน์ และให้ผู้ตรวจพิสูจน์แสดงผลการตรวจพิสูจน์เป็นหนังสือมายังศาล โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ขั้นตอนการส่งตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร มีอยู่ 2 กรณี คือ กรณีแรกพนักงานสอบสวน เป็นผู้ส่งเอกสารปัญหาไปทำการตรวจพิสูจน์ กล่าวคือ ผู้เสียหายแจ้งความกับพนักงานสอบสวน ในคดีปลอมแปลงเอกสาร พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้ดำเนินการนำส่งเอกสารปัญหาเพื่อทำการตรวจ พิสูจน์และทำการรวบรวมสำนวนคดีเพื่อส่งให้พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นฟ้องต่อศาล (พนักงานอัยการ เป็นโจทก์ฟ้องต่อศาล) โดยมีขั้นตอนการเตรียมเอกสารดังนี้

(1) พนักงานสอบสวนจัดเตรียมอุปกรณ์ให้เหมือนเอกสารปัญหา

(2) ให้ผู้ต้องหาเขียนลายมือเขียนในเหมือนเอกสารปัญหา หรือเขียนตามคำบอก โดยไม่ต้องบอกตัวสะกดการันต์ โดยให้เขียนในกระดาษที่มีเส้นบรรทัด จำนวน 5 หน้ากระดาษ และ พนักงานสอบสวนจะต้องลงลายมือชื่อรับรองทุกแผ่น

(3) พนักงานสอบสวนทำการรวบรวมเอกสารดังกล่าวเพื่อทำการตรวจพิสูจน์

กรณีที่สองเจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ส่งเอกสารปัญหาไปตรวจพิสูจน์ เริ่มต้นจากการติดต่อ ทนายความ ทนายความยื่นฟ้องต่อศาล ศาลนัดไต่สวนมูลฟ้องว่าจะรับหรือไม่รับคดี ถ้าคดีมีมูลศาล สั่งรับฟ้องตกเป็นจำเลยทันที และนัดวันสืบพยาน (ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องต่อศาลเอง) ในกรณีที่ต้องการ ส่งตรวจพิสูจน์เอกสารปัญหาสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลส่งอนุญาตให้ส่งเอกสารปัญหา ไปทำการตรวจพิสูจน์ในระหว่างการสืบพยานได้

2) หน่วยงานที่ตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด เลือกส่งเอกสารปัญหาไปทำการตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความน่าเชื่อถือทำให้เกิด

ความเชื่อมั่นในองค์กร ทั้งยังมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางซึ่งได้รับการฝึกฝนเป็นกรณีพิเศษในด้านการตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร ถือเป็นผู้มีประสบการณ์

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีปลอมแปลงเอกสาร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีปลอมแปลงเอกสาร ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร และด้านหน่วยงานที่ส่งตรวจพิสูจน์

1) ด้านบุคลากร ได้แก่ พนักงานสอบสวน และผู้ตรวจพิสูจน์เอกสาร มีวิธีการทำงานที่เป็นระเบียบแบบแผน เจ้าหน้าที่ที่มีการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือเพราะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นหลักฐานที่มีน้ำหนักและมีความสำคัญ บุคลากรเหล่านี้ได้ปฏิบัติตามแนวคิดเรื่องพยานหลักฐานที่ยอมรับในชั้นศาล กล่าวคือ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีวิธีการเก็บพยานหลักฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ บุคคลที่ทำหน้าที่เก็บวัตถุพยานเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดอำนาจในการเข้าสถานที่เกิดเหตุ และสามารถเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ มีห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน โดยเริ่มตั้งแต่การเก็บวัตถุพยานจนถึงการแสดงผลพยานหลักฐานในชั้นศาล และพยานหลักฐานที่ได้มาเป็นพยานหลักฐานที่มีได้เกิดจากการฝ่าฝืนบทบัญญัติข้อกฎหมาย กล่าวคือ เป็นพยานหลักฐานที่ไม่ได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญหลอกลวง หรือโดยมิชอบด้วยประการอื่น เมื่อทำตามขั้นตอนและทำถูกต้องตามหลักกฎหมายที่กำหนดแล้ว ทำให้พยานหลักฐานที่ได้มาเป็นที่ยอมรับในชั้นศาล ทำให้คู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่สามารถโต้แย้งได้

2) ด้านหน่วยงาน หน่วยงานที่ส่งตรวจพิสูจน์จะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากตรวจพิสูจน์นั้น จะต้องดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์สูงในการตรวจพิสูจน์ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์ เปรียบเสมือนคนกลางที่มีได้ประสบพบเห็นเหตุการณ์ที่พิพาทกัน และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาการที่ชัดเจน มีหลักฐานอ้างอิงสนับสนุนหนักแน่น แสดงถึงขั้นตอนวิธีการตรวจพิสูจน์พยานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคดีได้อย่างละเอียดรอบคอบ และได้ข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

4. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่พบในระหว่างการส่งตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร

ปัญหาและอุปสรรคที่พบในระหว่างการส่งตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร คือ ปัญหาด้านบุคลากร กลุ่มเป้าหมายกล่าวว่า บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์เอกสารมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ กับปริมาณงาน เนื่องจากการตรวจพิสูจน์เอกสารเป็นการประยุกต์ความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการตรวจพิสูจน์ ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีองค์ความรู้ทั้งทางด้านวิชาการ และมีประสบการณ์เฉพาะทางมาทำการตรวจพิสูจน์เอกสาร เมื่อมีเอกสารปัญหาจำนวนมากขึ้น เกินกว่ากำลังการทำงานจึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจพิสูจน์ เกิดความล่าช้า เพราะผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนไม่สมดุลกับปริมาณงาน และเกิดปัญหาด้านระยะเวลา ในการรับผลการตรวจพิสูจน์เอกสารล่าช้าตามมาเช่นกัน

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ว่าความในคดีปลอมแปลงเอกสารมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี และเป็นผู้ที่สภานายความได้รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความ และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากเนติบัณฑิตยสภา จำนวนทั้งสิ้น 10 ราย จากการศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของทนายความในคดีการปลอมแปลงเอกสาร พบว่า ขั้นตอนการส่งตรวจพิสูจน์พยานเอกสารมีอยู่ 2 กรณี กรณีแรกพนักงานสอบสวนเป็นผู้ส่งพยานเอกสารไปทำการตรวจพิสูจน์ (พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องต่อศาล) กรณีที่สองเจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ส่งพยานเอกสารไปตรวจพิสูจน์ (ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องต่อศาลเอง) สำหรับหน่วยงานที่ส่งพยานเอกสารไปทำการตรวจพิสูจน์ คือกองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐและเป็นหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนการส่งตรวจพิสูจน์พยานเอกสารเป็นอย่างดี และรับรู้ถึงความสำคัญของผลการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ด้านเอกสาร ซึ่งเป็นพยานหลักฐานทางคดีและเป็นพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือสามารถตรวจพิสูจน์ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้เป็นประโยชน์ต่อการทำงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีจนสามารถสืบหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาอีกด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของ Tasniyom (2015) ซึ่งกล่าวว่า ผู้ว่าความส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการตรวจพิสูจน์เอกสาร และให้ความเชื่อถือต่อพยานเอกสารมากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากพยานเอกสารสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ เมื่อทำการพิสูจน์แล้วได้ผลลัพธ์ที่แม่นยำสำหรับพยานบุคคลหรือประจักษ์พยานเมื่อเวลาผ่านไปทำให้การของพยานบุคคลหรือประจักษ์พยานอาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ และให้ความเห็นว่าพยานผู้เชี่ยวชาญมีความสำคัญต่อกระบวนการตรวจพิสูจน์เอกสาร อันมีผลต่อการชี้ขาดคำตัดสินในข้อเท็จจริงอันสำคัญที่เกี่ยวกับคดี นอกจากนี้ การตรวจพิสูจน์เอกสารนั้นต้องทำโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางซึ่งได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษ ในด้านการตรวจพิสูจน์เอกสารโดยเฉพาะ เมื่อนำผลรายงานการตรวจพิสูจน์มาใช้ในการสืบพยานแล้วสามารถให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนได้ สอดคล้องกับการวิจัยของ Padawan (2013) กล่าวว่าผู้เชี่ยวชาญในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน สามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนและกระบวนการยุติธรรมได้ เนื่องจากการตรวจพิสูจน์ของกลุ่มงานตรวจพิสูจน์เอกสารเป็นการตรวจพิสูจน์หลักฐานโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์เฉพาะด้านอย่างแท้จริง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานในการปลอมแปลงเอกสาร คือ พนักงานสอบสวนและผู้ตรวจพิสูจน์เอกสาร เนื่องจากมีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นระเบียบ มีแบบแผนเจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือเพราะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นหลักฐานที่มีน้ำหนักและมีความสำคัญ บุคคลที่ทำหน้าที่เก็บวัตถุพยานเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจในการเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุ สามารถเก็บพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุได้ และมีห่วงโซ่

การครอบครองวัตถุพยาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tongputhorn (2013) กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือต่อรายงานการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ด้านพยานเอกสารของพนักงานสอบสวนมีผลทำให้ทนายความมีความเชื่อถือ เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักและมีความสำคัญต่อการพิจารณาของผู้พิพากษา สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่พบในระหว่างการส่งตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร คือ 1) ปัญหาด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์เอกสารมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับปริมาณงาน และในการปฏิบัติงานจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน และ 2) ปัญหาด้านระยะเวลา เมื่อมีเอกสารปัญหาจำนวนมากขึ้นเกินกว่ากำลังการทำงาน จึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ผลการตรวจพิสูจน์ ทำให้เกิดความล่าช้าในการรับผลการตรวจพิสูจน์เอกสารล่าช้าตามมาเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Suwannamut (2013) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านบุคลากร เช่น การขาดแคลนผู้ชำนาญการในการตรวจพิสูจน์ทุกสาขา และปัญหาในการจัดหาเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณงาน เนื่องจากปริมาณงานไม่สอดคล้องกับผู้ปฏิบัติงานจึงทำให้มีผลกระทบต่อระยะเวลาในการตรวจพิสูจน์ ทำให้รอผลการตรวจพิสูจน์เอกสารค่อนข้างนาน เพราะต้องตรวจวิเคราะห์ตามลำดับการส่งตรวจ

1.2 ควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดความทันสมัยมีความรู้ในด้านเทคโนโลยีใหม่ ตามการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้เพื่อจะได้เรียนรู้แนวทางหรือพฤติกรรมของการปลอมแปลงเอกสารของแต่ละประเทศ และปรับใช้ในประเทศได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของทนายความในคดีอื่น เนื่องจากคดีปลอมแปลงเอกสารเป็นเพียงคดีอาญาประเภทหนึ่ง ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของทนายความในด้านอื่นด้วย

2.2 ควรทำการศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับคดีปลอมแปลงเอกสาร เช่น เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานศาล พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Chamsuwannawong, A. (2003). **Forensic Science 2 for Criminal Investigation**. 4th Edition. Bangkok. G.B.P. Center. (In Thai).
- Central Police Forensic Science Division Royal Thai Police. (2013). **Forensic Document Examination Section**. Retrieved July 31, 2019. from http://www.science.police.go.th/Download/intro_newdoc1.pdf. (In Thai).
- Office of the Council of State. (2011). **Lawyers Act**. Retrieved July 31, 2019. from <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%B701/%B701-20-2528-001.pdf>. (In Thai).
- Padawan, K. (2013). **Prosecutor Perspective Underpinning Per Verification to Forensic Science Studies and Documentation Proofing Only Opposed to Counterfeiting Handwriting and Signature**. Master of Science Thesis, Silpakorn University, Nakhon Pathom. (In Thai).
- Phanwattana, P. (2017). The Signature Verification by Digital Signature Detection Program. **Journal of Criminology and Forensic Science**, 3(1), 12-19. (In Thai).
- _____ . (2017). The Handwriting Examinations shown in the Document. **Journal of Criminology and Forensic Science**, 3(2), 28-36. (In Thai).
- Phonrasuek, A. Suebongsiri, and S. Chiyarangsanan, Ch. (2016). Applications of the ESDA in Demonstrate Handwriting and Document Examination for Forensic Science. **Journal of Criminology and Forensic Science**, 2(1), 45-59. (In Thai).
- Suwannamut, A. (2013). **Guidelines to Develop Work Systems and Promote Trustworthiness of Forensic Document Examination and Forgery: Case Study of The Inquiry Officers Attending Proficient Training Course Series 1**. Master of Science Thesis, Silpakorn University, Nakhon Pathom. (In Thai).
- Tasniyom, J. (2015). **Reliance of the Lawyer and the Trainees in Practice Subject on Specialist in Identification Forgery**. Master of Science Thesis, Silpakorn University, Nakhon Pathom. (In Thai).
- The Justice Group. (2011). **The Criminal Procedure Code with the Charter of the Count of Justice act**. Bangkok: The Justice Group. (In Thai).

- Tongputhorn, M. (2018). **Trust Report on the Verification of the Documents in Criminal Forensic Science Estate Fraud.** Graduate School Conference, June 28, 2018, pp. 403-410. Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok. (In Thai).
- Velaves, J. (2012). **Prosecution Guidelines for Detention and Fighting Embezzlement.** Bangkok: Niti-Tham. (In Thai).

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	นางสาวลัดตามาส วังคะอาด
หน่วยงาน/สังกัด	นักศึกษาหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด	เลขที่ 90 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
E-mail:	four11public@gmail.com